

R.M. Rosenberg

AMELIE

Naishistoriaa koukuttavasti.

— HELSINGIN SANOMAT
Vapaaherrattaresta

TAMMI

R. M. Rosenberg

AMELIE

TAMMI

HELSINKI

HAKOISTEN NAISET
Hakoisten Anna (2022)
Vapaaherratar (2024)
Amelie (2025)

Tämän romaanin kirjoittamista on tukenut
Suomen Kulttuurirahaston Hämeen rahasto.

Teoksen etulehdillä on Hakoisten kartanon kartta vuodelta 1792.
Osien aloitussivuilla on Erica Leijonhufvudin kukka-aiheinen piirros
1700- ja 1800-lukujen vaihteesta.

1. painos

© Riikka-Maria Rosenberg ja Tammi 2025

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

ISBN 978-952-04-7160-6

Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut: tuotevastuu@tammi.fi

Äidille & isälle

HAGA

Mellan slingrande åar och glittrande sjöar,
Sandåsar, bergknallar och backar,
Gullråg, gullhö! Hvad skylar! Hvad stackar!

Men ack, fältens indelning är allra renast!
Från berget vid slottet skärskådas det hela.
I Alléen drainage-rören spela.
Den vägen från kyrkan är dock icke genast.

Ja, natur, du är mycket, men allt du ej skapat –
För Kuokkola fällningen ändrats vårt Haga!
Ej alla de planer i räkning vi taga,
Som der gjorts, eller som också man kapat.

Men om blicken från berget är god öfver sjöar
Och fälten och torpen och indelta skogen,
Det finnes en bild, som bli'r likaså trogen
I hjertat vårt, när i hjessan det snöar.

Lemna uthusbyggnaderna, att önska?
Ladugård, mejeri vi ej glömma,
Utsigten mot sjön skall i minnet man gömma,
Bland blommor och träd, som på sluttningen grönska.

Kirjan keskeiset henkilöt

Amelie Sofie Elisabeth Baér (lempinimi Amy). Syntyi Haalis gårdissa 25.8.1839, solmi avioliiton Hakoisten kartanon omistajan vapaaherra Hans Gustaf Boije af Gennäsin kanssa 8.7.1857.

Hans Gustaf Boije af Gennäs (lempinimi Gösta). Syntyi Hakoisten kartanossa 19.12.1828. Peri tilan isänsä Gustaf Reinhold Boije af Gennäsin kuoltua marraskuussa 1852.

Hedvig Elisebeth Henriette Boije af Gennäs. Amelien ja Hans Gustafin esikoinen. Syntyi Hakoisten kartanossa 18.8.1858.

Rolf Gustaf Casimir Boije af Gennäs. Amelien ja Hans Gustafin toinen lapsi. Syntyi Hakoisten kartanossa 17.9.1863. Peri kartanon vanhemmiltaan. Kuoli 8.11.1930.

Anders Konrad Casimir Baér. Amelien isä. Sai ensimmäisessä avioliitossaan Fredrika Amalia Granfeltin kanssa kolme lasta: Amelien, Edward Anders Ludwigin (1837–1870) ja Albert Adolf Ivarin (1838–1841). Solmi toisen avioliittonsa Christina Boije af Gennäsin kanssa Hakoisten kartanossa 5.9.1844. Kuoli vuonna 1862 Haalis gårdissa.

Fredrika Amalia Baér (o.s. Granfelt, s. 1812). Amelien äiti. Kuoli 7.10.1839 Haalis gårdissa (*barnsäng*).

Edward Anders Ludwig Baér (s. 1837). Amelien veli. Solmi avioliiton vuonna 1864 Sigrid Wadmanin kanssa. He saivat kolme poikaa, joista Hjalmar-esikoinen syntyi vuonna 1865. Hjalmarin

Hjördis-tytär asui Hangon Villa Tellinassa ja peri Hakoisten kartanon 1830-luvulla. Edward kuoli lokakuussa 1870.

Christina Elisabeth Baér (o.s. Boije af Gennäs, s. 1813), vapaa-herratar. Hedvig ja Gustaf Reinhold Boije af Gennäsin tytär, Hans Gustafin sisar ja Amelien äitipuoli. Kuoli Hyvikkälässä vuonna 1901.

Dutti. Hilda Alexandra Augusta Baér (s. 1848). Amelien sisar-puoli. Kuoli Janakkalassa vuonna 1933.

Helena. Hedvig Helena Elisabeth Baér (s. 1845). Amelien sisar-puoli. Kuoli 17.10.1862 Haalis gårdissa kuristustautiin eli kurkkumätään (*strypsjuka*).

Aina Matilda Baér (s. 1862). Amelien sisarpuoli. Kuoli Janakka-lassa vuonna 1841.

Alfons. Konrad Alfons Baér (s. 1853). Amelien velipuoli. Kuoli 21.10.1862 Haalis gårdissa kuristustautiin eli kurkkumätään (*strypsjuka*).

Constance. Jeannette Constance Antoinette Lepsen (s. 1832). Saaren kartanon omistajien tytär ja Amelien serkku isän puolelta. Julia de la Chapellen (o.s. Lepsen) sisar. Constance pysyi naimattomana koko ikänsä. Rakennutti villan Hankoon 1800-luvun lopulla. Kuoli vuonna 1915.

Demoiselle Henriette Charlotte Bremer (s. n. 1814). Asui Haalis gårdissa noin vuosina 1849–1859. Muutti myöhemmin Hakoisiin. Kuoli lokakuussa 1873 (*bröstinfluensa*).

Hedda. Hedvig Eleonora Boije af Gennäs, o.s. Leijonhufvud (s. 1793 Mustialassa). *Stiftsjungfru*. Solmi 17.9.1812 avioliiton Hakoisten kartanon omistajan, kapteeni, vapaaherra Gustaf Reinhold Boije af Gennäsin kanssa. Hans Gustafin äiti. Kuoli Hakoi-sissa 20.12.1878 vanhuuteen.

Grande-tante Erique. Erica Elisabeth Leijonhufvud (s. 1790 Mustialassa). *Stiftsjungfru*. Kuoli naimattomana Hakoisten kartanossa 8.6.1874, haudattiin Janakkalan kirkkomaahan.

Gustaf Reinhold Boije af Gennäs, vänrikki (s. 1784 Tyrvännössä). Ulrica Christina Tauben ja Lahdentaan Bengt Axel Boije af Gennäs in poika. Avioitui Heddan kanssa 17.9.1812. Hans Gustafin isä. Kuoli 26.11.1852 (*slag, vattsot*).

Kustaa Wilhelminpoika Paturi (s. 1812 Janakkalassa). Talonpoikaissäädyn edustaja, kirjoittaja ja runoilija. Toimi aktiivisesti Janakkalan pitäjänkouluhankkeessa. Vuonna 1842 häneltä ilmestyi *Huvi-Lauluja Hämeestä*. Se oli runoteos, josta poimittu runo ”Kirwiäiselle” ilmestyi ranskannettuna Xavier Marmierin matkakertomuksessa. Kuoli kotitilallaan 1868.

Emil. Ivar Emil Blåfield (s. 1846). Ävikin lasitehtaan omistajan Robert Blåfieldin (k. 1809) ja Lovisa Juliana (Louise) Leijonhufvudin (k. 1851) pojanpoika. Emilin isä Ivar Erik Blåfield kuoli vuonna 1849 ja äiti Ida Aurora Augusta Charpentier vuonna 1848. Lapsena ja nuorena Emil vietti pitkiä aikoja Hakoisissa. Opiskeli agronomiksi Mustialassa ja valmistuttuaan toimi Hakoisten uuden meijerikoulun opettajana. Myöhemmin muun muassa myi osakkeita ympäri Suomea. Avioitui heinäkuussa 1872 Duttin kanssa. Kuoli Janakkalassa vuonna 1930.

Farbror Axel (s. 1828). Axel Fredrik Boije af Gennäs, edesmenneen Gustaf Reinholdin Johan-veljen poika. Pietarin kadettikoulun kasvatti, jonka ura laivastossa oli nousujohteinen. Avioitui Eugenie Dasjkovan (1842–1906) kanssa vuonna 1882. Liitto oli lapseton. Syyskuussa 1881 Axel ylennettiin kontra-amiraaliksi. Kuoli 18.3.1903 Le Cannel’ssa Ranskassa. Haudattiin Janakkalaan.

Ellan de la Chapelle (s. 1857). Vapaaherra Carl Victor de la Chapellen ja Julia Josefina Elisabet Lepsenin tytär. Vietti kesät Saaren kartanossa, joka oli hänen äitinsä kotipaikka ja joka siirtyi myöhemmin hänen isänsä Victorin omistukseen. Perhe oli tekemisissä

Hakoisten Boije-suvun kanssa, ja Amelielle Ellan oli sukua isänsä puolelta. Myöhemmin Ellanin veli Victor (Vicke) Eugen de la Chapelle (s. 1859) toimi Rolf Boijen holhoojana. Ellan avioitui taiteilija Albert Edelfeltin kanssa.

Axel Gabriel Wallensköld (s. 1864). Hakoisten Boije af Gennäsien sukulainen, Rolfin pikkuserkku ja hyvä ystävä. Solmi vuonna 1889 avioliiton Dagmar Augusta Wilhelmina Ammondin kanssa. Kuoli vuonna 1933.

Prologi

HAALIS GÅRD, SYKSY 1853

Olkibonetin silkkinauhat olivat liian kireät, ne painoivat ikävästi leuan pehmeää linjaa. Neljätoistavuotias Amelie Sofie Elisabeth Baér repäisi nauhat auki ja vapautti kasvojensa molemmin puolin roikkuvat korkkiruuvikiharat syystuulen riepoteltaviksi. Hän killitti kotiopettajatartaan, joka toruineen ei vaiennut hänen tumman katseensa edessä.

"Mademoiselle, kaikkiin hullutuksiin ei sovi lähteä mukaan", demoiselle Henriette Charlotte Bremer sanoi.

Päivä oli ollut lämmin ja aurinkoinen. Vasta illan myötä olivat saapuneet autere ja viileä ilma. Nyt Amelie napitti Haalis gårdin ympärillä avautuvaa sumuista puistoa ja niiskautti nenäänsä. Hän tarttui *demoiselle* Bremerin ojentamaan nenäliinaan, johon oli applikoitu nimikirjaimet A. B., ja niisti hiljaa. Kotiopettajatar huokaisi helpottuneena. Liian aikaisin. Sen sijaan että Amelie olisi jäänyt aloilleen, hän heilautti kättään kaaressa. Nenäliina lennähti ilmaan, ja tyttö kipaisi isoveljensä Edward Andersin perään.

"Mademoiselle, votre châte!" kotiopettajatar huusi, mutta turhaan.

Ison koivun luona Amelie pysähtyi. Isoveli odotti siellä nojaillen puun runkoon ja kaappasi Amelien kainaloonsa. ”*Ma chère sœur*, kuuntele tarkkaan”, hän kuiskutti osoittaen risteystä, josta erkani kolme puistokäytävää.

Amelie nyökkäsi ja miltei kuuli sydämensä jyskytyksen valkean puuvillaleningin miehustan alla.

”Valitse yksi käytävistä ja kävele sen päähän, niin lupaan, että tapaat tulevan sulhasesi.”

Silmät soppalautasen kokoisina Amelie kääntyi katsomaan veljeä, jonka kasvoille oli levinnyt virnistys.

Edward nipisti hellästi sisarensa poskea. ”Ei, en tietenkään tarkoita, että sulhanen sinua jo vartoo, *ma sœur*. Mutta...”, hän sanoi ja piti merkitsevän tauon, siristi silmänsä viiruiksi. ”Siellä saat tietosi, mihin säätyyn tuleva puolisososi kuuluu.”

Amelie tirskahti. ”Jos veljeni niin sanoo.” Hän astui rohkeasti risteykseen ja arpoi hetken. Sumu sulki käytävät harsonsa sisään, kosketti kylmästi käsiä ja poskia. Olisi pitänyt ottaa saali mukaan, Amelie ajatteli hytisten. Hän ei kyennyt näkemään kuin käsivarren mitan päähän.

Leikkisä hymy koristi Amelien suupieliä, kun hän kääntyi takaisin Edwardin puoleen. ”Toivottavasti minua ei odota torppari.”

Veli vain kohautti harteitaan.

Hetken emmittyyään Amelie päätti valita keskimmäisen puistokäytävän, sen, jonka päässä hän tiesi kasvavan omenapuita ja ahomansikoita. Hiekka rahisi nahkapohjaisien kenkien alla hänen lähtiessään kulkemaan, ja hän tunsu, kuinka jokainen askel vei yhä kauemmas Edwardista. Amelie olisi halunnut kääntyä takaisin, mutta se ei tullut kysymyksenäkään. Veli ei saisi kuunaan pitää häntä pelkurina.

Sumuseinämän läpi oli miltei mahdotonta nähdä, mutta silti Amelie aisti jonkin lähestyvän vauhdilla.

Siiveniskut ohittivat hänet aivan likeltä. Amelie tukahdutti kiljaisunsa, mutta jalkojen tärinä teki kulusta vaivalloista. Hän istahti hetkeksi keskelle käytävää, vaikka tiesi, että kostea hiekka tahraisi puvun.

Yht'äkkiä koko leikki näyttäytyi järjettömänä. Mikä hoppu hänellä oli katsastaa tulevan aviomiehensä sääty? Halusiko hän edes tietää kohtaloaan? Samaan aikaan asia tuntui mitä tärkeimmältä. Totisesti tahdot tietää, Amelien pian neidoksi varttuva mieli kuiskutti. Tovin jos toisenkin hän kuunteli sydämensä kiihtyviä lyöntejä ja päätti lopulta siunata veljeään tämän kekseliäisyydestä. Sitten hän risti kätensä ja lähetti rukouksen Kaikkivaltiaalle, sillä tällaisissa asioissa Jumalan siunaus ei ollut koskaan pahitteeksi. Noustuaan ylös Amelie suoristi laajat helmansa, hieraisi käsiään yhteen ja solmi olkibonettinsa nauhat.

Odottipa käytävän päässä torppari, kauppias tahi aatelismies, Amelie Sofie Elisabeth Baérin ei sopinut näyttää siivottomalta. Ajatus nauratti häntä.

Puistokäytävä oli pidempi kuin Amelie muisti. Sen perällä hän oli kuitenkin näkevinään lyhdyn heikon hohteen. Pysähtyttyään hän alkoi empiä mutta työnsi taas epäilyksensä syrjään. Huokaus sukelsi usvaan, kun hän jatkoi matkaansa kohti valonkajoa. Vähitellen sumuverho alkoi hälvetä. Ensin Amelie erotti varjojen keskeltä nuorukaisen, hoikan ja ryhdikkään, sitten hän näki käden, joka piteli kävelykeppiä. Lopulta hän pani merkille mustat kengät, ruudulliset housut, hienon frakkitakin liepeet.

Hän huomasi pitävänsä näkemästään.

Kun Amelie astui lähemmäs, hahmo kohotti silinterihattuaan, taipui kumarrukseen ja pyöräytti kättään lyhdyn valossa, epäilemättä jotta vaakunasormus tulisi huomatuksi.

Aatelismies. Tahi niin Amelie ainakin oletti. Tämän paremmin hänelle ei olisi voinut käydä.

Niaus taipui kauniisti, ja Amelie laski katseensa maahan, ettei nuorukainen huomaisi hänen silmiensä tuiketta tahi suupieliinsä hiipivää tyytyväistä hymyä.

Pitäisikö sanoa jotain, Amelie pohti, muttei keksinyt yhtä ainutta järjellistä lausetta.

Nuorukainen rykäisi ja astui varjoista esiin. Amelie hätähti, kun hän ymmärsi killittävänsä vanhanaikaista vaatepartta ja kapeaa vartta sen sisällä. Sitten hän äkkäsi viiksien repsottavan puoliksi irti. Lisäksi siniharmaat silmät olivat tutunnäköiset, samoin tiukaksi viivaksi vedetty suu.

”Justina”, Amelie henkäisi.

Piika alkoi kuopia hiekkakäytävää kengänkärjellään ja oli hiljaa. Äkillinen tuulenpuuska heilautti surullisesti roikkuvia viiksiä.

”Justina, mitä merkillistä leikkiä tämä on?”

”Amelie-neiti tietää, että tämä oli Edward-herran päähänpisto. Minä kyllä vastustin.”

Tietenkin koko teatteri oli ollut pelkkää pilaa, typerää ja ajattelematonta. Amelien posket punehtuivat samassa tahdissa hänen yltyvän kiukkunsa kanssa. Veli oli huijannut häntä. Silmät täytyivät kyynelistä, mutta Justinan nähden hänen ei sopinut näyttää mielipahaansa. Amelie puri hampaat yhteen ja räpytteli silmiään kiivaasti. Aatostensa voimalla hän koetti saada häpeän katoamaan syysiltaan.

Mitään sanomatta Amelie käännähti kannoillaan, nosti helmansa, pinkaisi juoksuun. Harmi antoi askelille vauhtia. Saavuttuaan takaisin puistokäytävien risteykseen hän yllätti Edwardin lepäilemästä koivun juurella hattu kasvojensa päällä. Sen suuremmin ajattelematta Amelie tempaisi päähineen pois ja heitti sen kaaressa niin kauas kuin kykeni.

Veli aukaisi silmänsä ja haukotteli suu ammolleen. Amelien olisi tehnyt mieli lyödä häntä.

”Sisko kulta, mikä nyt on? Eikö sulhanen miellyttänyt?”

Amelie tuijotti veljeä silmät viiruiksi venähtäneinä. ”Sinä senkin”, hän sähähti. ”Kuinka mieleesi edes juolahti moinen kepponen? Kuka nyt pukee piian miesten vaatteisiin ja vaatii poloista esittämään toisen tulevaa puolisoa?”

”*Snälla* Amelie, ei sovi suuttua. Tiedetään, että tällainen teatteri on myös tullut todeksi. Kenet sinä kohtasit?”

Amelie ei olisi mielinyt vastata, mutta lopulta hän tiuskaisi: ”Justinan. Minä kohtasin Justinan.”

Edward puri huulta ja näytti siltä kuin olisi purskahtaa nauruun. Vain vaivoin hän sai hillittyä itsensä. ”Tapasit siis aatelismiehen.”

”Minä tapasin Justinan.”

”Höpsis, tapasit aatelismiehen. Niin tämä leikki menee.”

Amelie huitaisi veljeään, joka väisti osuman ketterästi.

”*Ma chère sœur*, olisit tyytyväinen, ettet kohdannut Ulrikaa! Hänellä oli yllään torpparin kulunut paita ja risaiset housut.”

Amelie nosti kädet korvilleen. Hän juoksi, juoksi, juoksi ja olisi mielinyt kadota sumuun kauas Haalis gårdin vainioille.

I OSA

I

HAALIS GÅRD, ELOKUU 1855 – TALVI JA KEVÄT 1856

Vihreän eri sävyjä toistava silkki sopi tummiin piirteisiin, rusottaviin poskiin ja vaaleaan ihoon, sen Amelie myönsi auliisti katsoessaan peilikuvaansa. Rakkaalle mammalle aikoinaan kuulunut juhlapuku oli muokattu edellisenä sesonkina nykymuodin mukaiseksi. Kesän aikana Amelie oli kuitenkin venähtänyt mittaa, ja nyt puvun helmaa oli jouduttu taas pidentämään. Silti kokonaisuus oli kaunis, ja se sointui täydellisesti kynttilänvaloon ja elokuiseen iltaan.

Näkemäänsä tyytyväisenä Amelie ajatteli, että parissa vuodessa hänestä oli kasvanut nuori neito. Silti hän katsahti ennen lähtöään *demoiselle* Bremeriin kysyvästi ja sai kotiopettajattarelta vastaukseksi pienen nyökkäyksen.

Kohta olisi *dinén* aika, ja tänään se olisi vähintäänkin juhlava.

Koko päivän touhu Haalis gårdissa oli muistuttanut markkinoita. Tilalla oli kuhissut kuin muurahaiskeossa, kun palkolliset olivat juosseet toimittamassa ylimääräisiä askareitaan. Piiat, joita ei suinkaan ollut liiaksi asti, olivat putsanneet ja puunanneet päarakennuksen läpikotaisin. Keittiössä he olivat

kaltanneet, kuorineet ja pilkkoneet hedelmiä ja vihanneksia sekä vaivanneet leipätaikinaa niin, että iho oli ollut mennä rikki. Vanhan viljamakasiinin vellikellon kalkattaessa kutsuaan kaikki palkolliset eivät olleet ehtineet edes särpimelle. Lopulta Amelien kotitalossa oli tuoksunut kaukomailta, kun touhun päätteeksi oli kaivettu esiin turkulaisesta C. & F. Åkermanin kauppahuoneesta ostetut sitruunat, appelsiinit ja viikunat sekä pippurit, teet, punaviinit ja vahakynntilät.

Keskipäivällä Haalikseen olivat saapuneet odotetut vieraat, Hakoisten kartanon leskivapaaherratar Hedvig Boije af Gennäs ja hänen poikansa vapaaherra Hans Gustaf Boije af Gennäs.

Etelätuuli oli hyväillyt Haaliksens väkeä, kun sukulaisten kiiltävät vaunut olivat kaartaneet pihaan mustan oriparin vetäminä. Amelie oli seissyt taivasalla vaaleaan, putipuhtaaseen pukuun sonnustautuneena. Sisarpuolet, seitsenvuotias Dutt ja kymmenvuotias Helena, olivat kiehnänneet hänen vieressään yhtä siisteissä asuissa, ja kahdeksanvuotias Gustaf Casimir oli näyttänyt polvihousuissaan ja merimiespaidassaan piskuiselta matruusilta.

”Jos laulaisitte virttä, olisitte kuin enkelikuoro”, isovelj Edward oli pilkannut sisaruksiaan hyväntahtoisesti. Äitipuoli Christina taasen oli näyttänyt siltä kuin kokonaisen armeijan soittokunnan olisi pitänyt olla toivottamassa hänen äitinsä ja veljensä tervetulleiksi. Silloin Amelie oli ollut miltei varma, ettei itse keisariakaan olisi otettu Haalis gårdissa vastaan yhtä innokkaasti. Silti hän oli seurannut näytelmää kasvot ilmeettöminä ja taipunut kepeään niiaukseen, kun vapaaherra ja leskivapaaherratar olivat pysähtyneet hänen kohdallaan. Amelie oli aistinut tupakan, viiksivahan ja jo haipuvan parfyymien tuoksun. Vieraiden jatkettua kulkuaan hän oli tahtomattaankin seurannut katseellaan 26-vuotiaasta vapaaherraa. He eivät olleet tavanneet toviin, sillä Hans Gustaf Boije af Gennäs oli

vastikään palannut neljän kuunkierron mittaiselta Euroopan-matkaltaan.

Muistellessaan nyt tuota kohtaamista Amelie huomasi sydämensä lyöntien tihenevän. Hän nosti leukaansa, katsoi itseään vielä kerran kamarin peilistä ja näki hymyn kiipeävän kasvoilleen lupaa kyselemättä.

Kotiopettajatar silmäsi Amelieta jälleen mietteliään näköisenä. ”*Mademoiselle* muistaa, että vaatimattomuus on hyve”, hän huomautti ennen kuin päästi oppilaansa menemään.

”*Oh oui*”, Amelie kuiskasi hymyillen. Hän kohotti helmojaan lähteäkseen kohti alakerran salonkia ja sieltä kantautuvaa puheensorinaa ja lasien kilinää.

Raskailla verhoilla ja kultaraamisilla tauluilla sisustetun salongin ovella Amelie pysähtyi kuin peuranvasa metsän reunaan. Alahuultaan jäytäen hän vetäytyi varjoihin ja jäi niille sijoilleen pohtimaan näkemäänsä. Mahonkisen pöytäryhmän ääressä istui viinilaseineen iloinen seurue. Amelien isä, varatuomari Anders Konrad Casimir Baér, vaikutti huolettomammalta kuin moneen aikaan, ja hymy näytti pehmentäneen myös äitipuoli Christinan ilmeen. Entisestäänkin pyöristynyt leskivapaaherratar, jota ystävien kesken kutsuttiin Heddaksi, kertoili Hakoisten kuulumisista, ja solakka vapaaherra katseli seuruetta mietteliään oloisena. Kahdeksantoistavuotias Edward-veli puolestaan yritti näyttää ikäistään vanhemmalta sopiakseen papan ja vapaaherran seuraan.

Jälleen kerran salongissa toisensa kohtasivat Haaliksén ja Hakoisten väki, niin kuin oli kohdannut monta kertaa sen jälkeen, kun pappi ja äitipuoli Christina olivat yksitoista vuodenvuorokautta aiemmin astuneet avioon. Silti jokin oli tänään toisin. Amelien katse hakeutui jälleen kerran Hans Gustafiin. Heidän keväisestä tapaamisestaan oli pitkä aika, ja vapaaherra vaikutti muuttuneen.

Vaivihkaa Amelie vaihtoi painoaan jalalta toiselle ja katsoi vapaaherraa entistä tarkemmin. Poissa oli se vähäinenkin maalaisuus, jota tämä oli aiemmin olemuksessaan kantanut. Toki Amelie oli ennenkin kohdannut elegantteja ihmisiä, etenkin Turussa, mutta Hans Gustaf vaikutti vielä hienommalta. Yllään hänellä oli kapeat housut sekä musta, vyötäröltä tiukasti istuva takki, jonka alta pilkottivat liivi ja valkea paita. Kaulaan oli sidottu tyylikäs rusetti. Asu oli viimeisintä muotia, se oli selvää. Lisäksi vapaaherrassa oli uudenlaista itsevarmuutta.

Amelie epäroi, joutui hetken etsimään oikeaa sanaa. Hans Gustaf... Hans Gustaf oli mondeeni, eikä ihme: nuori vapaa-herra oli nähnyt Euroopan-turneellaan vähintäänkin Tukholman, Hampurin, Berliinin, Dresdenin, Wienin, Salzburgin, Münchenin, Pariisin. Kaiken lisäksi hän oli elämänsä aikana ennättänyt visiteerata Pietarissa useammin kuin yhdessä kädessä oli sormia, käydä siellä katsomassa baletteja ja oopperoita, liikkua paikallisen suomalaisen sosietetin joukossa sulavasti. Amelie huomasi hyrisevänsä kuin uuninpankolle nostettu kissanpentu ja huokaisevansa yhtä syvään kuin lukiessaan salaa Jean-Jacques Rousseau'n romaania *Julie ou la Nouvelle Héloïse*. Hän päätti pitää saapumisensa salassa vielä hetken.

”Väittävät, että Haaliksén ohi virtaavassa joessa olisi raakkuja helmineen. Koko kevään ja kesän ajan joku on siellä soudellut onneaan koettamassa”, hän kuuli papan sanovan ja näki tämän naurahtavan niin, että mahtava kaksoisleuka heilahti.

”Hans Gustaf varmasti viihtyisi joella helmiä etsimässä”, Christina virkkoi katsoen veljeään miltei hellästi.

Heddakin päätti kehaista Hans Gustafia. ”Poikani on oppinut Kärnälä-järvessä erinomaiseksi uimariksi.”

Edward-veli, joka oli seurannut keskustelua tähän saakka ääneti, huomasi tilaisuutensa tulleen. ”Elähdyttäisikö vapaaherraa huomenna helmenkalastus?”

”Vielä kysytkin”, Hans Gustaf vastasi.

Veli nosti punaviinilasin huulilleen ja nojautui tuolinsa selkänojaan. Aivan kuten pappa, Amelie tuumi.

”Kun aurinko nousee, lähtekäämme rantaan”, Edward sanoi. ”Sitä ennen me kaikki varmasti toivomme kuulevamme vapaaherran matkoista. Tuulahdus Euroopasta voisi tehdä meille hyvää.”

”*Min kära bror*, kerro vain. Et uskokaan, kuinka onnelliseksi se meidät saisi”, Christina sanoi ja hymyili jälleen kerran kuin ei olisi nähnyt veljeään vuosikausiin.

Amelien suupielet kaartuivat ylöspäin. Niin rakastuneelta äitipuoli näytti Hans Gustafia killittäessään. Hän ei kyennyt enää hillitsemään itseään vaan tirskahti ääneen. Pappa katsoi ovelle alta kulmain ja huomasi sen varjoissa seisoskelevan tyttärensä. ”Kas, Amelie”, hän sanoi ja herätti näin myös vapaaherrallisten vieraiden huomion.

Hans Gustaf silmäsi sukulaistytttöään välinpitämättömästi. Ohikiitävän hetken vaikutti siltä kuin vapaaherra olisi ollut aikeissa tarttua viinilasiinsa ja kääntää selkensä tulijalle. Hän kuitenkin nousi tuolistaan, vetäisi liivinsä suoraksi ja suuntasi askeleensa kohti sivupöytää, jossa odotti useampi karahvi täynnä ulkomailta tuotuja juomia. Päästyään pöydän luo hän muutti äkisti mieltään ja käännähti ympäri. Hän asteli Amelien luo ja pysähtyi vasta päästyään liki. Amelie vain tuijottaa killitti mustien kenkiensä kärkiä, jotka vilkkuivat helmojen alta.

”*Fröken* Amelie on hyvä ja liittyy seuraamme”, Hans Gustaf sanoi ojentaen kätensä. Sitten hän kuitenkin kuului kääntyvän papan puoleen jatkaessaan: ”Kuinka vanha *fröken* Amelie onkaan?”

”Kuudentoista. Ihan lapsonen vielä, jos minulta kysytään”, pappa vastasi ja joi lasinsa tyhjäksi.

Uuden ajan tuulia Hakoisissa

Eletään kesää 1855. Amelie kohtaa Hakoisten vapaaherran Hans Gustaf Boije af Gennäsin ja rakastuu. Moni pitää Amelieta liian vaatimattomana kartanon perijälle, mutta nuoret päättävät saada toisensa.

Hakoisten kartanossakin on aika astua uuteen aikaan niin rakkauden kuin tilanpidon saralla, mutta sitä suvun vanhimpien on vaikea hyväksyä. Kun katovuodet sitten saapuvat ja viljasadot tuhoutuvat, itse kunkin tulevaisuudenusko joutuu koetukselle. Kaiken lisäksi Amelien elämään hiipii salaisuus, josta on syytä vaieta.

Amelie huipentaa aistikkaan Hakoisten naiset -sarjan ja vie mukanaan Suomen historian käännteisiin 1800-luvun jälkipuoliskolla.

*Rosenberg kuljettaa tarinaa
epookkimaisen elävästi.*

— ANTIIKKI & DESIGN

ROMAANISTA *Vapaaherratar*

